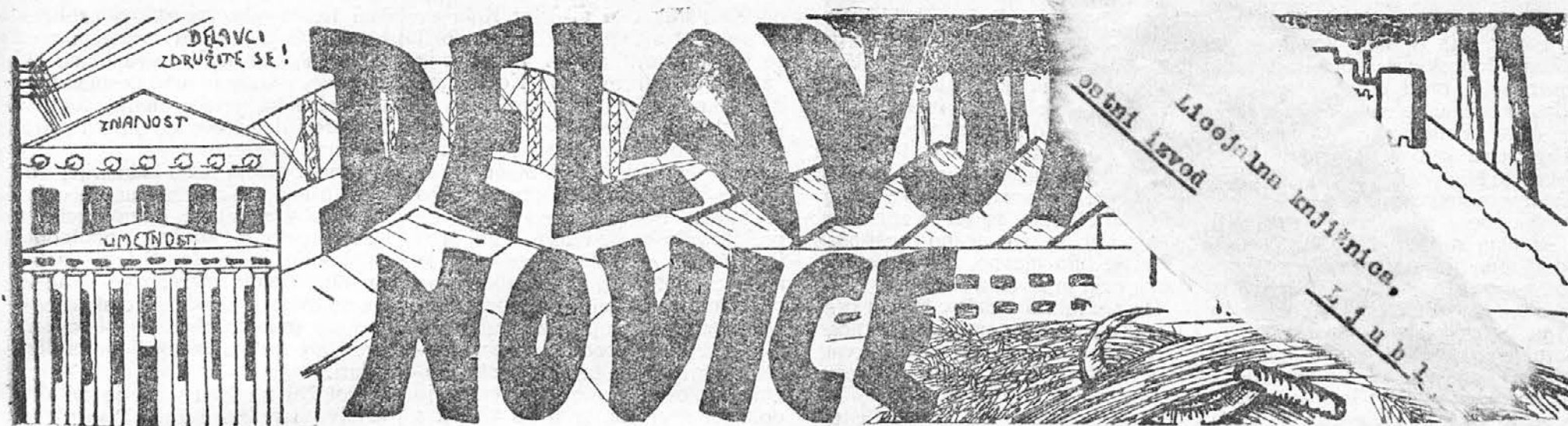

Izhajajo vsak petek. — Uredništvo in upravnishvo (začasno): Ljubljana, Knafljeva ulica 18. — Naročnina za mesec 6 Din, četrtletno 18 Din.

Štev. 16.

Glavni urednik: VLADISLAV FABJANČIČ.

Leto III.

Kaj so se delavci, nameščenci in poljedelci naučili v zadnjih letih?

Poljedelci, nameščenci in delavci Slovenije so se skoro pet let z orožjem v rokah borili za grabežljivost in profite nemških princev, fabrikantov in bankirjev. Ko je izbruhnila svetovna vojna leta 1914, ni bilo nobene politične stranke v Sloveniji, ki bi odločno povedala ljudstvu, da se začneja svetovno klanje zato, da bi imperijalistični kapitalizem obvladal in še bolj izkoriščal ljudstvo.

Vse stranke, od slovenskih liberalcev do socialne demokracije, so ostale pasivne, niso mignile niti z jezikom, ko se je pehalo ljudstvo v kapitalistično mesarsko kladnico. Slovenska ljudska stranka pa je naravnost hujskala na vojno ter se tako v odločilnem momentu odpravljala krščanskim principom in se ljudskim interesom izneverila.

Le nekaj slabo organizirane idealne mladine okrog »Preporoda« in »Glasa Juga« je opozarjalo na svetovni konflikt ter dvignilo antimilitaristično, profiavstrijsko agitacijo. Ostali so glas vpijočega v puščavi.

Ljudstvo je pet let umiralo, gladovalo, zmrzovalo in ni vedelo zakaj!

Danes stranke, ki so hujskale na vojno, bile največje podrepnice avstro-ogrskega monarhizma, zopet pridobivajo na vplivu med ljudstvom v Sloveniji. Kaj je bilo premalo petletne mesarske kladnice? Kaj se je gladovalo premalo, da ljudstvo zopet podpira kožoderce? Kaj so še vse premajhni davki, da ljudstvo podpira stranke, ki direktno ali indirektno nalagajo davke? Kaj je

draginja premajhna, da ljudstvo podpira stranke kapitalistov in veriznikov?

O ne! Temveč ljudstvo je zavedeno poim kapitalističnega časopisja in propagande, ki hoče zatajiti to, kar je bilo včeraj in ki hoče predstaviti včerajšnje volkove v današnja jagnjeta.

Pa poglejmo leto 1918. Vse takrat obstoječe stranke so vladale v Narodnem svetu, ne da bi smatrale za potrebno, da vprašajo ljudstvo, kako je treba vladati. In vendar so se vse nazivale ljudske, demokratične! Pa so z eno potezo peresa ob zeleni mizi pripravile ljudsko avtonomijo in suverenost Slovenije, ki jim je padla v roke kot spečemu slepcu jabolko z drevesa. Oni so to jabolko zagnali proč, češ: piškavo je. Komaj so od tega minula 3 leta, pa ti isti slepci kriče, da so jim jabolko ukradli! Narodni svet, kjer je imela večina ljudska stranka, je prodal suverenost Slovenije in avtonomijo dežele belgrajskim kapitalističnim mogotcem za skledo leče: za to, da je postal dr. Korošec ministrski podpredsednik. Danes je isti — čujte in strmite! — glavni pobornik za avtonomijo Slovenije!

Ali je bilo premalo izkušnje, da ljudstvo hodi za slepcem, ki je odvrnil suverenost in avtonomijo Slovencev kot piškavo jabolko v koš, pa ga hoče potem, ko je že zdavnaj prebavljeno od kapitalistov iz Belgrada izprositi iz nenasitnega trebuha!

Navzlic agrarni reformi, navzlic ustavi, ki odpravlja fevdalne ostan-

ke, kmetje v nekaterih krajih Slovenije delajo še danes hako grajščikom! In vendar nobena meščanska stranka, nobena ljudska stranka ne dvigne glasu zoper te nezakonitosti. Zakaj? Zato, ker kadar se vrši izkoriščanje ljudstva, takrat meščanske stranke ne branijo zakonov. One vse od kraja podpirajo hako, biro, zakup v naturi in druge srednjeveške preostanke.

Ljudstvo ni pozabilo na vse te nezakonitosti in krivice — temveč nikogar ni, ki bi dvignil svoj odločen glas v zaščito ljudstva.

»Obznana«, zakon o zaščiti države, zakon o uradništvu, zakon o železničarjih in druge postave, ki jemljejo vso osebnost, fiskovno in politično svobodo ter prepovedujejo delavske organizacije, štrajke in dajejo vso oblast delodajalcem, so vendar očitno in za vsakega raz-

vidno naperjeni proti celokupnemu ljudstvu. In vendar se dobe delavci, nameščenci, ki drve za meščanskimi, da celo za režimskimi strankami, ki so te zakone uzakonile!

Ali ni bil udušen po Korošču železničarski štrajk? Ali ni bilo Zaloge ceste, kjer so dali železničarjem mesto kruha svinca? Ali je bilo premalo prevar od posameznih širokovnih voditeljev, spekulativov, ki hočejo vsak zase imeti strokovno organizacijo?

Dovolj je bilo vseh teh nesreč in nasilja. Toda še je vedno premalo razredne zavednosti med delavnim ljudstvom.

Naš list je edini delavski list, ki vsestransko in objektivno dviga razredno zavednost, ki se vsestransko in odločno bori za solidarnost delavskega razreda.

L. K.

Vladislav Fabjančič,

Kako so ubili delavsko enotno fronto?

(Kdo je kriv sedanjí nemoči delavskega razreda v Sloveniji?)

Da bo konec neprestanih laži in izmišljotin, ki se precejajo po časopisju levorevolucionarnih frazerjev, naj posije luč v misteriozne dogodke v delavskem razrednem gibanju v Jugoslaviji tekom zadnjih let. Naše delavstvo mora zvedeti vso resnico, drugače bo, krivo podučeno, še dalje zaman iskalo izhoda iz sedanjega brezupnega stanja nemoči in razdrobljenosti. Kaj je vzrok vsej nesreči in kdo je kriv celemu polomu?

Znana stvar je, da je s. Triša Kaclerovič vedno s skepto gledal na razvoj dogodkov po Obznani 31. decembra 1920. Nahajal se je v lah-

ni, toda res prav lahni opoziciji proti s. Simi Markoviču in tedanjemu izvrševalnemu odboru komunistične stranke Jugoslavije. Nikoli pa se Triša Kaclerovič, ki je kot starejši izkušen človek dobro slutil, v kakšen prepad drvi naša stranka, ni hotel odločiti k energičnejšim korakom, da prevzame vodstvo stranke in ji poda drugo smer. Bil je menda prepričan, da se itak ne da nič več popraviti in da je katastrofa K. S. J. neizbežna. Zatorej tudi ni hotel v takem času prevzemati nase odgovornosti. Rekel je: »Čorbu koju su skuvali, neka i oni sami popiju.«

Razen sodruga Klemenčiča, Ka-

LISTEK.

Emil Zola:

Germinal.

Prevel * * *

(Nadaljevanje.)

Štefan je opazoval njega in fla, ki jih je pokrival voznik s svojimi pljunki.

»Kaj že dolgo delate v rudniku?« je vprašal potem.

Trdoživ je razprostrl roke.

»Dolgo, oh, dolgo,« je odgovoril. »Se osem let nisem imel, ko sem šel prvič doli, veste, v La Voreux, sedaj jih imam osemindeset. Računajte malo. Tam doli sem vse delal, dokler mi niso odpovedale moje proklete noge in bil zdravnik mnenja, naj ostanem zgoraj. Pet let je od tega, in potem so me naredili za voznika. Kaj? To je zabaval peldeset let v rudniku in od teh petindeset spodaj.«

Ko je govoril, so padali od časa do časa iz ognja žareči ogorki premoga in ožarjali njegov blede obraz s krvavim žarom.

»Rekli so mi, naj grem v pokoj,« je nadaljeval. »Pa nočem, za prepočasnega me imajo. Dve leti bom že še zdržal, do šestdesetega, da dobim svojo penzijo stoosmdeset frankov. Če bi jim takoj sedaj naredil to uslugo, bi mi dovolili ka rkralkomalo penzijo stopdeset frankov. Saj sem še pri moči z izjemno nog. Veste, voda mi je prišla pod kožo. Včasih ne morem premakniti nobenega uda, da ne bi tulil.«

Napad kašlja ga je spel prekinil.

»Vas to sili na kašelj?« je vprašal Štefan.

A on je trdo stresel z glavo. Hropenje je donelo iz grla. Izpljunil je črno.

»Kaj je to kri?« se je upal končno vprašati Štefan.

Počasi si je obrisal Trdoživ usta z dlanmi.

»Premog je. Dosli ga imam po svojih kosteh, da se lahko grejem ob njem do konca dni. In vendar je že pet let, da nisem stopil v rov. Ah! To bo pomaglo, da bom zdržal.«

Nastopil je odmor. Z enakomernim udarom je tolklo oddaljeno kladivo. Kakor krič lakote in onemoglosti je bril mimo tožeči veter, prihajajoč iz temne noči.

In v svilu plamena je nadaljeval potem stavec s lihim glasom povest o svojem življenju.

No, da, gotovo! On in njegovi niso v La Voreux šele od včeraj. Odkar obstoja premogokopna družba, dela za njo njegova družina. Njegov ded, Viljem Maheu, takrat fantek pelnastih let, je baje našel v Requillard, v prvem rovu družbe, mostni premog. To ve cel kraj, zato se imenuje žila Viljemova žila, po imenu njegovega deda. Sam ga ni poznal, ker je umrl v šestdesetem letu vsled oslabelosti. Potem njegov oče, Nikolaj Maheu, imenovan Rdeči, je oslal s štiridesetimi leti v rovu; dva slika in trije bratje so pozneje tudi pustili svoje življenje v rovu. On sam, Vincenc Maheu, je prišel z izjemo nog skoro z zdravo kožo iz rova. Njegov sin, Toulstaint Maheu, dela zdaj tam, in njegovi vnuki in vsa žlahta, ki stanuje tam spredaj v vasi. Slošesdeset let službe od očeta do potomcev pri islem gospodarju. Ja, vsi občani ne bi znali tako lepo pripovedovati svojih zgodb.

»Da ima človek le jesti,« je mrmral Štefan.

»Ravno to pravim. Dokler se človek lahko naje kruha, lahko živi.«

Trdoživ je molčal in imel uprte oči na kopo, kjer

je začela svetiljka za svetiljko svetiti. Štiri je bila v zvoniku v Montsou. Mraz je pritiskal bolj in bolj.

»Je vaša družba bogata?«

Stavec je skomiznil z ramami.

»Da, da. Mogoče ne ravno tako kot sosednja v Onginu. Ampak vseeno čez milijone in milijone. Sploh ne štejejo več. Develnajst rogov, od teh trinajst v obratu. Desetisoč delavcev, koncesije, ki se raztezajo čez sedemindeset občin, dnevni pridelek petsto ton, železnica, ki veže vse rove, in delavnice in fabrike! Oh, ja, oh, ja, lukaj je denar! Tukaj je denar!«

Ropot voza se je zaslišal in veliki sivec je strigel z ušesi. Ko je voznik vpregel konja, ga pelje znova doli, mu je rekel z mehkim glasom:

»Ne smeš se navaditi na lenuharjenje, stara Liza! Če bi vedel mojster Hennebreau, kako zapravljaš čas!...«

Štefan je gledal sanjavo v noč. Vprašal je:

»Rudnik je torej last Hennebreauja?«

»Ne, je odvrnil stavec, »Hennebreau je samo generalni ravnaletj. Dobiva plačo kot mi.«

Mladenč je pokazal z izrazom obraza na neizmerno lemino.

»Čegavo je vse to?«

A Trdoživ je molčal trenutek. Nov napad ga je davil tako hudo, da ni mogel dihati. Ko je nazadnje izpljunil in obrisal črno peno z ustnic, je odgovoril v veter, čegar silnost se je bila podvojila.

»Kako? Čegavo je vse to? To se ne ve. Ljudsko.«

Z roko je pokazal na neznano mesto v daljavi, kjer so stanovali ljudje, za katere je tolkla Maheujeva rodbina že čez polstolečja po rudnikih. Njegov glas je razodeval pobožen strah in donel kakor da govori o nedostopnem

cleroviča in še nekaj drugih ni imel v tistih časih v celi komunistični stranki Jugoslavije noben voditelj jasne slike pred očmi. Vse se je vedalo nekemu fatalizmu. Delalo se je čisto mehnično, avtomatično. »Predaj se veš, naj gre, kamor hoče,« je bila deviza. V celim našem klubu v parlamentu razen izvrševalnega odbora nihče ni bil posvečen v strankin zadeve in imeli smo čudovit, toda tudi nad vse tragičen prizor: mogočni klub 59 poslancev je bil neveden in neobglen kot čreda ovac. Nad to čredo je vladal izvrševalni odbor, ki je vsako tudi najneznatnejšo stvar že v naprej sklenil, čreda ovac pa je te sklepe imela samo vzeti na znanje. Če je kaka ovca kaj ponižno zameketala, želeč vedeti, kam gre naša pot, se ji je hitro znalo zamašiti usta v imenu discipline. Tako smo srečno prijadrali tja do Vidovega dne 1. 1921. in do zakona o zaščiti države.

Predno razsvetlimo nadalje dogodke, bo zanimalo zvedeti, kaj se je godilo v dneh pred in po izglasovanju zakona o zaščiti države. Zanimivo bo za naše delavstvo, ki se zbira v Nezavisni Delavski Stranki Jugoslavije, slišati, kakšne junake ima na svojem čelu.

Politično ozračje je bilo polno ognjenih strel. Po atentatu na Draškoviča je pisalo vse časopise in tudi govorilo se je, da bo komunističnim poslancem odvzeta imuniteta in da pride cel naš parlamentarni klub v ječo in na zatožno klop. Da ste tedaj videli hrabrega vojščaka z Zaloške ceste dr. Lemeža. Bled in prepaden je taval okoli; gotovo se je bridko kesal, da ni šel po Goluhovi poti in da ga je poslanski mandat zvalil v komunistično stranko, katere itak nikoli ni smatral za svojo pravo mater. Naenkrat je dr. Lemež izginil iz Ljubljane, na svojo peš, ne da bi bil koga vprašal za dovoljenje, ne da bi bil vsaj obveslil koga. Dočim sva s sodrugom Kle-

menčičem šla v Beograd, kjer sva našla tudi Korena in Marcel Zorgo, da prisostvujemo zadnjim sejam parlamenta in profesliramo proti nasilju nad delavskim razredom, jo je naš hrabri dr. Lemež vcedil z nahrbtnikom v hribe in odtod v slavni »socijalpatrijotični« Dunaj. Kaj se godi v Belem gradu, kaj bo s komunistično stranko, to ga ni zanimalo. Zani, kot pravo nežno gosposko dekle, je bilo glavno, da je njegova koža cela in izven nevarnosti.

Da ste takrat videli v Belem gradu drugega levorevolucionarnega viteza Marcela Zorgo, ostal bi vam vtis neizbrisen do konca vaših dni. Toliko zajčje bojazljivosti, toliko jokavosti, zmedenosti in bede na enem kupu se ne vidi vsak trenutek. Bila je našega revolucionarnega Marcela le še ena sama od strahu posinela, trepetajoča senca. Kaj bo? Kaj bo? Bodoči Kalinin samostojne slovenske sovjetske republike je mene, ki se mu je zdelo, da imam kak vpliv pri vladajočih krogih, mlo prosil, naj ukrenem kakršenkoli korak, samo da se rešijo mandati vsaj slovenskim poslancem, da ne pridemo kot Srbi v ječo in v slavne dimnike beograjske glavnjače. Rekel je, da je pripravljen podpisati kakoršnokoli izjavo, ki bi rešila mandat ali pa vsaj ogroženo kožo. Kaj »rekel«, to ni pravi izraz: ječljal je, kajti kurja polt od strahu mu je vzela dar govora. Ubogi Marcel! Kako se nam je tedaj smilil; nismo v teh dneh videli v njem revolucionarnega borca, ampak le trpečega družinskega očeta.

Kot vsak »kremenit« značaj in globoko »prepričan« svobodomelec, se je tudi naš hrabri Marcel Zorgo v pričakovanju bližnje zadnje ure spreobrnil nazaj k sveti materi katoliški cerkvi in je v svojem obupu pisal ginljivo pismo vdanega spokorjenca gospodu župniku pri fari Sv. Petra v Ljubljani.

(Dalje prihodnjič.)

Kaj se pripravlja na Nemškem?

(Izstop socijalnih demokratov iz nemške vlade. — Prihod desne diktature.)

Razvoj dogodkov, kakor smo jih napovedali v 14. številki »Delavskih Novic«, je z vsakim dnem hitrejši. Komaj smo imeli čas pozdraviti sestavo delavske vlade iz socijalistično-komunistične koalicije na Saškem, že je to vlado z oboroženo silo brez odpora delavstva vrgla Reichswehr po povelju nemškega državnega kanclerja Stresemanna. Komaj par tednov je živela takozvana »velika koalicijska vlada«, sestojeca iz nemške ljudske stranke, katoliškega centra, demokratov

in socijalnih demokratov, — in že je nastopila njena smrt. Stresemann je zavaroval socijaliste, da nastopa s silo proti saški komunistično-socijalistični vladi samo zato, da mu nemško meščansko javno mnenje ne bi nasprotovalo pri energičnem udarcu proti reakcionarni, monarhistični Bavarski. Zatočasno je Stresemann celo dopustil, da se sestavi na Saškem nova, čisto socijalistična vlada... Udarec proti Bavarski pa le ni prišel. Na Bavarskem se nemoteno zbirajo Hitlerjevi fašistovski

oddelki; bavarski diktator Kahr se je pobotal s Hitlerjem, Ludendorff se je dogovoril z njim, reakcija je enofna in pripravljena. Ko je ubil delavsko vlado na Saškem, ko je pognal komuniste zopeč v ogorčen frakcijski boj s socijalisti, se je streseman odločil k nadaljnjemu koraku: da izloči socijalno demokracijo iz vlade. Socijalisti so zahtevali preklic vojaške diktature in boj proti bavarski reakciji. Streseman je njihove zahteve gladko odklonil in socijalni demokracije so bili moralčno prisiljeni izstopiti iz vlade, ker niso več mogli pred delavskimi masami zagovarjati protidelavske politike državne vlade. Streseman je dosegel svoj cilj, zdaj bo vladal s parlamentarno manjšino, ki jo tvorijo demokrati in centum, kot je vladal pred njim kancelar Cuno. Navazan bo na podporo z leve ali z desne. Če pride v parlamentu njegova vlada v manjšino, namerava razpustiti parlament in razpisati nove volitve...

Da nam bodo dogodki na Nemškem razumljivi, si moramo vedno ohraniti pred očmi sledeča dejstva:

Nobena uspela revolucija se še ni delala z golimi besedami, ampak vedno z orožjem. Tako je bilo tudi na Ruskem. Kdor hoče imeti revolucijo, se mora podati v kasarne. Kakšno je razpoloženje med nemško armado? Ko se je po porazu ustanovila nemška republika, je socijaldemokratski minister Noske napravil velikansko napako, da ni pognal iz armade starega oficirskega elementa, kot se je to zgodilo v Avstriji, ampak je iz strahu pred komunisti pustil v armadi velik del monarhističnih oficirjev. Danes je nem-

ška Reichswehr zanesljivo protidelavska. Ona je sicer kolebala med lažirepublikanskimi strankami, ki so sedaj v vladi in med desnimi monarhističnimi reakcionarji, toda v boj proti delavstvu bo šla na poziv sleherne vlade.

Drugič delajo težki industriji dosledno in vztrajno na tem, da oslabijo vpliv socijalne demokracije v vladi in da jo končno popolnoma odstranijo iz vlade. S tem mislijo prisiliti srednje meščanske stranke, da se oslonijo na desničarske nemške nacionalce, s čemur bi se pripravila pot desni, reakcionarni diktaturi.

Položaj na Nemškem je za delavstvo izredno težak. Pogled na dejanski položaj ga deli na dve sovražni struji: na socijaliste in komuniste. Socijalisti hočejo s svojim sodelovanjem z meščanskimi strankami zavirati in onemogočati prihod desne diktature, komunisti pa upajo ubiti moč socijalne demokracije in s tem pripraviti pot socijalni revoluciji. Splošno pa se pozablja, da ne živimo v času demokracije, kjer odločajo volilne glasovnice, ampak se nahajamo v revolucionarnem času, kjer odloča faktilna sila, orožje.

Dočim je proletarijat na Nemškem razcepljen in se nahaja v najhujšem medsebojnem boju, se buržuazija zbira v enofno fronto.

Če se v zadnjem trenutku ne spamečujejo voditelji nemškega proletarijata, bo odšla tudi Nemčija po vzgledu Finske, Ogrske, Italije, Bolgarije v — tabor skrajne kapitalistične reakcije.

Vladislav Fabjančič.

Ofenziva kapitala v Jugoslaviji.

(Slovenski kapitalisti hočejo uničiti zadnje ostanke socijalne zakonodaje in zavarovanja!)

Se to malo socijalne zakonodaje, kar je je v Jugoslaviji, je trn v peti našim industrijcem. Hočejo odpraviti 8urni delavnik še v zadnjih postojankah, kjer se je obdržal in zahtevajo neomejeno eksploatacijo delavstva. Povrh tega se hočejo znebiti še tistih klavernih prispevkov, ki jih dajejo za socijalno zavarovanje. Tarife za bolniško in nezgodno zavarovanje so jim previsoke, porodninske dajatve so jim previsoke, vse kar morajo oni dajati iz krvavih delavskih žuljev, jim je previsoko, še previsoke so jim tudi sramotne lakoine mezde, ki jih dajejo delavcem.

Le berimo, kaj je zahtevala v svoji resoluciji glavna skupščina »Zveze

industrialcev« v Ljubljani, dne 28. oktobra t. l.:

Resolucija k referatu socijalna zakonodaja in socijalno zavarovanje:

1. Opozarjamo kraljevo vlado, da novi zakoni socijalno političnega značaja, tako Zakon o zaščiti delavcev, Zakon o inšpekciji dela in Zakon o zavarovanju delavcev, ki so bili koncipirani v ministrstvu za socijalno politiko po kompilaciji najradikalnejših vzorcev, predlaganih v izrazito industrijskih državah, in to enostransko po zaslišanju gospodarskih korporacij in celo brez sporazuma s pristojnimi ministrskimi resorti, t. j. Ministrstvom trgovine in industrije in Ministrstvom za šume in rude, ne odgovarjajo našim socialnim in ekonomskim pri-

božanstvu, kjer se skriva debelo, pitano božanstvo, kateremu so prinašali davek svojega mesa in ga niso nikdar niti z enim pogledom videli.

»Če se človek le lahko najde kruha do sita,« je rekel Stefan v tretje brez jasnega prehoda.

»Sakrament, to bi bilo res lepo, če bi človek lahko vsak dan jedel kruh.«

Konj je odšel, vozniš je tudi izginil z drsajočim korakom invalida. Podajal se ni premaknil, čepel je na tleh, sliskal brado med kolena in strmel s svojimi voljimi očmi v praznino.

Stefan je dvignil svoj zvečenj, odšel pa še vedno ni. Čutil je, kako mu zmruže hrbet pod udarci vetra, medtem ko se mu cvrejo prsa pred velikim ognjem. Mogoče bi pa le bilo dobro, da povpraša v rudniku. Mogoče starec ni vedel. In če ga odklonijo, kam naj gre? Kaj naj bo iz njega?

V tej deželi, ki je bila izstradana vsled delavskega izprilja... In navzlic temu se je obočeval, bal se je La Voreux, ki je ležal sredi ravnine, poloplenjen v temno noč. Z vsakim sunkom je bil veter silnejši, kakor bi prihajal z obzorja, ki se širi vsak trenutek. In tam na dnu svoje luknje je ležal la Voreux in dihal globokejše in počasnejše in kazal tako namršen obraz, kakor bi imel bolečine pri svojem prebavljanju človeškega mesa.

II.

Sredi strnišč je sijala kopa v temni noči. Nerazložno so se doli ločili štirje mogočni kupi hišic, ki so bile prilepljene druga na drugo in so jih rezale tri velike ceste v enake dele. Na pustli planoti je bilo slišati le tožeče sunke vetra.

Pri Mahejevih v št. 16 v drugem kupu se ni nič genilo. Gosta tema je objemala edino sobo v prvem

nadstropju, ki se je zdelo, da vsled svoje izrabe le še pogloblja spanec bitij, katerih navzočnost se je dala slutiti. Navzlic ostremu mrazu zunaj je imel gosti zrak neko živahno gorkoto, listi soparni, vroči dušljivi zrak, ki leži po revnih sobah in je zvest spremeljevalec robočajočega človeka.

Kukavica v veliki sobi v priličju je odkukala štiri in še se ni nič ganilo. Slabi dihlači so piskali, spremenjalo pa jih je globoko smrčanje. Naenkrat pa se nekdo dvignil. Bila je Katarina. V svoji utrujenosti je navadno šlela štiri kuke ure, ne da bi imela toliko moči, da bi se takoj dvignila. Ko je pomolila noge izpod odeje, je začela tipati okoli sebe, našla končno zveplenko in prižgala luč. Vendar je obsedela. Glava ji je bila tako težka, da se je udala neodoljivi sili in padla nazaj na zglavje.

Sedaj je obsevala luč štiriočlato sobo z dvema oknom, ki so jo polnile tri postelje. V sobi je stala omara, miza in dva orehova stola; drugega nič. Po žreblih so visele cunje, na tleh je stal vrč poleg skled, ki je služila za umivalnik. Na levi postelji je ležal Caharija, fant enindvajsetih let, s svojim bratom Jeanlinom, ki je dopolnil enajsto; na desni sta spala eden drugemu v objemu Leonora in Henrik, ona šest, on štiri leta star. Tretjo posteljo pa je delila Katarina s svojo sestro Algiro, ki je bila za svojih devet let tako slabo, da ne bi bila Katarina sploh čutila njene navzočnosti, če ji ne bi bila tiščala bokov grba uboge ponesrečenke. V veži sta imela oče in mati četrtlo posteljo, h kateri so morali pristaviti zibelj najmlajšega otroka, deklice, ki ji je bilo komaj tri mesece in ji je bilo ime Estela.

Medtem je delala Katarina obupen odpor. Izvlekla se je bila iz postelje in kazala v svoji kratki srajci modrikaste noge, ki so se zdele s premogom

telovirane, in nežne roke, katerih mlečnobela barva je bila v velikem nasprotju z barvo obraza, ki je bil vsled večnega umivanja s črnim milom že pokvarjen.

Nato je zazdehnila in odprla pri tem nekoliko preširoka usta, v katerih je bilo videti prekrasne zobe v brezkrvnem dlesnu.

Pa iz veže je prihajalo mrmranje. Maheu je godrnjal z zasluženim glasom:

»Hudič! Cas bo. Boš prižgala tukaj, Katarina?«

»Bom, oče, spodaj je ravno odbilo.«

»Hitro, flandra! Če ne bi bila sinoči tako dolgo plesala, bi nas preje zbudila. Postlopačka!«

Godrnjal je dalje, pa spanec ga je prijel znova. Njegovo mrmranje je postajalo nerazločnejše in je naposled prenehalo v novem smrčanju.

Dekle je lekala bosa po sobi. Pri postelji Leonore in Henrika je dvignila zdrselo odejo. Potem je obstala pred bratom, ki sta zakopala svoje noseve v zglavju.

»Vstani, Caharija, in ti, Jeanlin! Vstanita vendar!«

Morala je zgrabiti starejšega za ramo in ga stresli. Medtem ko je nerazložno mrmral grobsti, ji je prišlo na misel, da bi jih razodela, in jima je vzela odejo. To se ji je zdelo smešno in začela se je smejati, ko sta mahdrala fanta z nagimi nogami.

»To je bedasto! Pusli me,« je godrnjal kisko Caharija, ko se je naslonil. »Prismodarij ne prenesem; hudič! Zdjaj bo pa že treba vstati.«

Bil je suh, brez mesa in dolg, imel je redke brke, modre lase in brezkrvno barvo kakor cela družina. Srajca mu je splezala kvišku, pa jo je potegnil nazaj, ker ga je zeblo.

»Spodaj je bilo!« je ponovila Katarina. »Vstanita! Oče bo hud.«

(Dalje prihodnjič.)

kam ter težko obremenjujejo celokupno našo narodno gospodarstvo. Zahtevamo, da se brez odloga pristopi k reviziji teh zakonov, in to sporazumno z Ministrstvom trgovine in industrije ter ob sodelovanju gospodarskih korporacij.

2. Zahtevamo zlasti izpremembo določil zakona o zaščiti delavcev v delovnem času v industrijskih podjetjih.

Zahtevamo, da se določi 8-urni delovni čas le za one industrijske obrate, kjer to zahteva značaj obrata z ozirom na težke delovne pogoje, dočim naj velja za ostale obrate 9-urni delovnik, izvzemši sezonska podjetja v kojih je delovni čas že po sedanjem zakonu in po značaju posla neomejen.

Zahtevamo, da se dopusti primereno podaljšanje delovnega časa v sporazumu z delavstvom, pri čemur mora biti merodajna navadna večina delavstva dolžnega obrata.

Odločno protestiramo proti sedanjemu omejitvi svobodnega dela.

3. Resno in nujno opozarjamo Mi-

nistrstvo socialne politike, da so bremena, koja nosi industrija iz naslova socialnega zavarovanja, dejansko neznosna ter zahtevamo, da se ta bremena ublažijo. Zahtevamo primerno znižanje prispevne tarife za bolniško in nezgodno zavarovanje. Tako znižanje se omogoči z zmanjšanjem upravnih stroškov zavarovalnih zavodov ter z uzakonjenjem določil, ki znižajo previsoke porodninske dajatve ter ukinemo določila § 1154 b avstr. o. d. z.

Zahtevamo, da se tako zlasti prispevek za bolniško zavarovanje zniža s 1. januarjem 1924 na 4%.

4. Zahtevamo, da se preuredi pokojninsko zavarovanje nameščencev, da se k temu zavarovanju pridruži bolniško in nezgodno zavarovanje nameščencev, ki naj se izločijo iz splošnega zavarovanja delavcev.

5. Zahtevamo, da se iz Delavske zbornice izločijo nameščenci in duševni delavci sploh in da se za te ustvari posebno avtonomno zastopstvo.

Zbor zaupnikov SLS.

Klerikalna politika je na videz nedosledna. Toda samo na videz. Nedosleden je dejansko le tisti, ki zapusti svoj vrhovni ideal, svojo vodilno misel. Naši klerikalci so bili pred vojno hudi srbofobi, navdušeni pristaši habsburške dinastije in avstrijskega cesarstva. Bili so odločni nasprotniki vsake rešitve jugoslovanskega vprašanja, ki bilo izven okvira avstrijskega cesarstva in vladajoče katoliške dinastije. Posebno hudi Slovenci niso nikoli bili in še dobro se spominjamo njihove izjave po opatijski konferenci, da so Hrvači in Slovenci en narod in da se moramo boriti za hrvaško državo, seveda v okviru habsburške monarhije. Na slovenski jezik tudi niso veliko dali in so bili pripravljeni v slučaju potrebe se tudi pohrvatiti. Prišla je vojna: iz ogorčenih in navdušenih Avstrijcev v začetku so se iz naših klerikalcev počasi porajali pravi pravcati Jugoslovenci. O kakšni slovenski avtonomiji ni bilo govora pri njih. V parlamentu v Beogradu so govorili ilirski in dr. Korosec je vzkliknil: »Ni treba slovenskih zapisnikov, ker smo en narod s Srbi in Hrvači.« Bili so navdušeni pristaši monarhizma in dinastije Karadorjevičev. Vrženi iz vlade so naši klerikalni Jugoslovenci postali odločni Slovenci in pravi avtonomisti. Da jim Radić ne pobere volilnih kroglic, so začeli kokehrati z republikanstvom. Da jim komunisti ne bi delali konkurence, so naročili nekaterim svojim vodilnim možem, da so postali krščanski boljševiki, boljši komunisti od samega Jake Zorja. Tako so vse volilne kroglice prestregli v svoje skrinjice. Včeraj Avstrijci, nato Hrvači, nato Jugoslovenci, danes Slovenci; včeraj centralisti, danes avtonomisti; včeraj monarhisti, zdaj republikanski simpatizerji; deloma kapitalisti, deloma komunisti so naši klerikalci vedno imeli in še imajo, kot vsaka klerikalna stranka na celem svetu, en sam najvišji nespremenljiv cilj: konstituiranje katoliške cerkve, interesi mednarodnega klerikalizma. Nobenega drugega ideala ne poznajo, nobene druge obveznosti ne priznajo. Klerikalci vedno lavirajo med različnimi realnimi silami, ki obstoje: dinastija, vlada, ljudstvo, kapital, proletarijat, nacionalizem, internacionalizem, monarhizem, republikanizem. Danes tu, jutri tam; vedno pa od maiorem ecclesiae gloriam (v čast svete cerkve). Njim je vedno merodajna le sveta stolica v Rimu, za ljudstvo se zanimajo le zato, da ostane pod njihovim moralnim in materialnim vplivom. Zato jim je navadna programatska politična doslednost neznana. Zato tudi svojih političnih izjav nikoli ne jemljejo resno.

Temu bistvu klerikalizma je torej čisto dosledno, če so zaupniki SLS na zadnjem zboru v Ljubljani izrekli

»popolno zaupanje Jugoslovanskemu klubu in mu glede taktike prepustili svobodno roko«. Klub SLS gre lahko v vlado ali pa se še tesseje združiti z Radićem, ostane lahko avtonomist, oziroma gre celo v federalizem ali pa se spreobrne k vladni koncepciji. To je važno samo v toliko, v kolikor pri tem lahko trpe ali pridobe interesi katoliške cerkve. Glavno je, da ostane ljudstvo v njihovem taboru in da jim država ne odtegne privilegijev... Če gledamo ostale resolucije, vidimo, da so jim glavna verska, cerkvena, prosvetna vprašanja, kjer so temeljni interesi klerikalizma.

Koliko časa bo slovensko ljudstvo prepuščalo vodstvo svoje politike tej organizaciji, ki načelno nima nobenega političnega načela. V.

Dopisi.

Kaj mislijo ljubljanski proletarci o »Delavskih Novicah«. Uredništvo je prejelo sledeče pismo: »Sodrug urednik! Čudili se boste, da se oglašam tudi jaz in se naročam na »Delavske Novice«. Vam je goovo znano, da sem bil že v Rusiji organiziran v komunistični stranki in da sem se boril v rdeči armadi proti svetovni buržuaziji. Ko sem prišel v Jugoslavijo, sem bil v marsičem razočaran. Še dobro se boste spomnili, da sem bil odločen nasprotnik dr. Lemeževe klerikalne orientacije. Smatram že danes, da zveza s klerikalci pelje v pogubo našo stranko. Mi moramo imeti samostojno revolucionarno delavsko politiko in moramo najodločnejše obsoditi dr. Lemežovo hlapčevanje ljubljanskim klerikalcem. Bil sem v opoziciji, ko sta še vidva s Klemenčičem in Matkucem stala na čelu revolucionarnega delavskega gibanja v Sloveniji. Sem pa človek ruske šole. Ampak moram Vam po pravici povedati, da take sramote delavsko gibanje dosedaj še ni videlo, kot pod današnjo dr. Lemežovo komando. Vse naše principe meče v peč, z delavskimi organizacijami pa postopa kot svinja z mehoma. Če bo šlo tako naprej, bo vse uničil. Ko sta se vidva s Klemenčičem umaknila, je mislil, da je prišel njegov čas. Po njegovem sedemmesečnem delovanju smo tako slabi, da nas še pes ne povoha. Njegova pridna pomagala pri uničevanju sta Jaka Zorja, ki jo je sedaj popihal v svet, in slavni Osterc, ki je vedno pri tisti struji, ki ima več denarja. Zadnji čas je bilo, da ste izšli z »Delavskimi Novicami«. Toda glejte, da ne boste prodajali kake limonade, ampak opišite vso resnico, vso gnjilobo, ki vlada v naših vrstah. Povejte delavcem, kdo je dr. Lemež, da ga pozneje iz svojih vrst. Sodrug! Nobenih pomislekov, z resnico na dan!

Ljubljanski proletarijat bo stal na vaši strani kot rudarji, če boste brezobzirno razkrinkavali nemoralne tipe, ki so uničili mogočno delavsko gibanje v Sloveniji! Naj žive »Delavske Novice«, dokler bodo govorile po pravici! — »Levičar.«

Zidani most. Prvo in drugo število smo prejeli. Pripravljeni smo podpirati »Delavske Novice« pod pogojem, če boste zastopali sledeče gesla:

1. proti politiki prošelj in groženj;
2. proti revolucionarnemu frazerstvu;
3. proti internacionalnemu komedijanstvu;
4. proti individualnim akcijam;
5. proti antidelavskemu terorju;
6. za enotno fronto delovnega ljudstva;
7. za zvezo delavcev, kmetov in nameščencev;
8. za enotne razredne strokovne organizacije;
9. za pravo proletarsko internacionalo;
10. proti centralizmu v državi in za avtonomijo vseh narodov SHS.

V. S.

Zagorje. Z veseljem vam naznamo, da se je več naših sodrugov vrnilo iz zapora, kjer so sedeli popolnoma po nedolžnem. Koruptni sistem je zapiral priproste delavce rudarje, ki niso storili ničesar drugega, kot da so pošteno sodelovali v stavki, kot se spodobi vsakemu zavednemu delavskemu trpinu. V oči nam pa pada samo, da so se tisti, ki so nas vodili in obenem našo hrabro stavko ubili, cel čas mirno sprehajali po Ljubljani, hodili v kino in v bare, pili rujno vince in hodili polnih žepov okoli. Mi, navadni delavci se sprašujemo, kako je to, da smo vedno mi zaprti, našim ljubljanskim voditeljem, ki jim drugače želimo vse najboljšo, pa se ne skrivijo niti las na glavi in so v najboljših zvezah z deželno vlado. Kaj to pomeni? Ali nas morda goljufajo in ali ni morda vse njihovo revolucionarno vpitje navadna goljufija?

Dopis iz Velenja. — Kako ne sme poročati delavski časopis. Sodrug J. B. iz Velenja nam piše: Tu smo se razveselili, da izhajajo »Delavske Novice«. Ne vemo, koliko uspeha boste dosegli po drugih krajih, ker je še marsikdo zaslepljen in žalibog ne ve, da »revolucionarni frazerji«, kot jih je sodr. Lovro Klemenčič pravilno krstil, sami ne verujejo v svoje barbarije. Jaz, ki sem nekoliko bolj posvečen v celo zadevo, vem, da vam ti frazerji, ki se zbirajo v uredništvu »Glasa Svobode« dajejo v mnogočem prav. Vem tudi, da bi nekateri najraje z vami potegnili, če ne bi vi imeli ene velikanske napake. Vi imate premalo denarja in ne morete vseh teh profesionalnih »revolucionarjev« rediti. — Oprostite mi, da se kot preprosti delavec po domače izrazim, ker jaz ne znam tako mencaji kot učeni gospodje pri »Glasu Svobode«. Vi pravite v »Del. Novicah«, da boste nam delavcem vedno poročali čisto resnico in nas ne boste farbali. Če sem pridobil v našem kraju pet naročnikov za »Delavske Novice«, je to tudi zato, ker se zanesemo na vašo besedo. Na vsak način pričakujemo, da se boste izogibali takih metod, kot jih ima »Glas Svobode«, ki je 27. septembra z debelimi črkami na prvi strani poročal kot popolno resnico sledeče: »Kralj in fašistovska vlada v Bolgariji so bili, ko so hoteli pobegniti z aeroplanom, ujeti od komunistov. Če je bil ujet z njimi »sodrug« (seveda dr. Korunov sodrug) Kasazov, še ni znano. Delavsko-kmečko stvar v Bolgariji zmaga. Naj živi prva delavsko-kmečka republika na Balkanu! Isti »Glas Svobode« pa je prinesel že v prihodnji številki popravek, kjer pravi, da je »nasedel in priobčil tisto vest zato, ker je

vladni organ »Julanje Novosti« prinesel to vest.« Naši revolucionarni frazerji res preveč radi verjamejo, kot vi dobro pravite, »legitimni« radikalni stranki Jadranske banke. — Ti kozli pa »Glasu Svobode« še ne zadostujejo. V isti številki, kjer popravlja ustreljenega kozla, napiše že zopet novo zmišljotino. Pod črno obrobljenim, debelo tiskanim imenom s. Pavle Pavlovič, previdnim s pravim krščanskim svetim križem, piše, da je »v zadnjih bojih bolgarskih delavcev in kmetov proti fašistovskim bandam kontrarevolucionarne Cankove vlade, padel junaske smrti s. Pavle Pavlovič.« V četrtek, 1. novembra pa piše isti »Glas Svobode« pod naslovom Pavle Pavlovič: »V nedeljo je beograjska policija aretirala bivšega predsednika in poslanca komunistične stranke Jugoslavije. Pavlovič pride pred sodišče kot ostali ugledni člani izvrševalnega odbora, izvoljenega na Vukovarskem kongresu.« — Časopisu, ki nam poroča take vesti, mi delavci ne moremo verjeti. Za to se bomo oprijeli naših »Delavskih Novic«, s katerimi imamo boljše skušnje.

O ljubljanski občinski politiki. V prihodnji številki bomo natančneje razmotrivali občinsko politiko Lemeževe NDSJ v Ljubljani, kot tudi zadržanje današnje večine. Objavili bomo tudi temeljne točke pakta Zveze Delovnega ljudstva. Skupni nastop ljubljanskega proletarijata proti buržuaziji je bil in je imel ostati revolucionarnega značaja. Kje pa smo danes? Da so pristaši Slovenske ljudske Stranke popolnoma pozabili, na kakšnem programu so bili izvoljeni 3. decembra, to ni nikako čudo. Ali da je to pozabila tudi takozvana »levica« iz delavske stranke, to se mora pripisati samo silno »revolucionarnemu« in »levemu« voditelju, ki daje ton občinski politiki. »Delavske Novice« so izdelale skupaj z delavskim odborom platformo delavske enotne fronte, ki pa je v rokah silnih levih »revolucionarjev« postala enotna fronta parlamentarnega idijotizma. Muha.

Tedenske novice.

Krvava slavka na Poljskem. Za ta ponedeljek je socialistična stranka Poljske proglasila generalno stavko. V torek so pod vodstvom komunistov nepričakovano prikorakale v Krakovo oborožene ljudske množice. Prišlo je do spopada med vojaštvom in stavkajočimi. Množice so imele namen onemogočiti konec stavke. Policija ni mogla vzdržati navalu ljudskih množic in je bilo poklicano vojaštvo. Bataljon infanterije je stražil socialdemokratski organ »Naprzod«. Med množico in vojaštvom se je razvil boj. V borbo se je vmešala tudi kavalerija. Padlo je mrtvih 60 oseb in nad 150 težko ranjenih. Danes vlada v mestu mir. Generalni štrajk je končan.

Katastrofalni dnevi v Nemčiji. — Nemška marka nadalje pada. Dolar stane že 700 milijard mark. V Porenju so marko sploh umaknili iz prometa in so vpeljali francoski frank. Zaloge življenjskih potrebščin so pošle in prebivalstvu preli lakota. Funf kruha stane v Berlinu 22 milijard mark, 1 liter mleka 25 milijard mark. Prišlo je do velikanskih draginjskih izgrediv. Policija je aretirala 530 oseb. Množice plenijo trgovine in vmes posega policija, ojačena z vojaštvom. Opaža se silna agitacija komunistov na eni strani, na drugi pa skušajo nemški nacionalisti napeljati vodo na svoj mlin. Opaža se tudi agitacija za program judov. Več oseb je bilo vrženih iz avtomobilov in do nagega slečenih.

Izjava nove saške vlade. — Nova socialdemokratska vlada pod vodstvom Fellischa se je predstavila deželnemu zboru v Dresdenu. Fellisch je izjavil, da vlada obsoja vojaško diktaturo in brutalno postopa-

nje državne vlade, ki je s silo razglašala prejšnjo komunistično - socialistično koalicijsko ministrstvo na Saškem. Sedanja saška vlada stoji na stališču parlamentarizma. Vlada razpolaga točno s polovico glasov v deželni zboru. Ona se oslanja na socialne demokrate. Nemški nacionalisti in komunisti so napovedali vladi najodločnejši boj in komunisti bodo podprli zahtevo reakcionarnih nemških nacionalcev, da se deželni zbor razpusti. Rešitev položaja se zdaj nahaja popolnoma v rokah nemške ljudske stranke.

Pred meščansko vojno v Nemčiji. Demokracije in socialisti so objavili proglas na narod, kjer ga pozivajo, naj bo pripravljen, da z orožjem v roki brani republiko in ustavo. Ta proglas pravi, da bodo pučisti nalezli na nezlomljiv odpor republike zveslih oboroženih državljanov.

Demokracije in katoliški centrum proti desničarski vladi v Nemčiji. — Nemška ljudska stranka dr. Stresemana je vprašala koalicijski stranki demokratov in centruma, če bi bili pripravljeni sprejeti v vlado nemške nacionalce (skrajne desne reakcionarje), ki so potem svojega voditelja dr. Hergta ponudili sodelovanje pod gotovimi pogoji. Demokracije so

odbili ponudbo, tudi v centru je doslej večina proti sprejemu nemških nacionalcev. Sedanje vladne stranke se še boje popolnoma odločno nastopiti proti socialnim demokratom.

Delavske sile razpuščene tudi na Turinškem. — Komendant državne armade na Turinškem, general Reinhardt je dobil več bataljonov pehote, topništva in konjenice ojačenja. Takoj na to je prepovedal zbiranje delavskih sil, ki so se po sedanjem razpustu od strani vlade skrivale pod imenom »Zasilna republika obramba«. Generalov namen je razorožiti delavstvo.

Afera atentata na jugoslovanskega vojaškega atašea v Sofiji je mirno končala. Bolgarska vlada je dala Jugoslaviji popolno satisfakcijo. Vojni avanturisti so za en up prikrasili.

Državni prevrat na Bavarskem. — Dne 8. novembra so narodno-socialistični fašisti Hitlerjevi aretirali v Münchenu bavarsko vlado in izvedli državni prevrat. Ludendorff je imenovan za poveljnika vojaških čet, Hitler pa za političnega vodjo. Hitlerjevi se pripravljajo na pohod na Berlin.

Komarjevi zapiski.

Danes gre mnogim slabo, to vemo vsi; in kdor ne ve, mu gre dobro. Od tega pravila ni izvzeta niti duhovščina: župniki in še manj kaplani.

Tako postaja vojska fistih, ki trkajo na vrata državne blagajne, od ure do ure številnejša in mogočnejša.

In kakor raste ta mogočnost števil, natanko tako raste število od države odvisnih in s tem za vsako ceno ubogljivih.

S tem bi se bližali tistim nekdanjim časom, ko so množice vsak dan vpile pred cesarsko palačo: »Kruha in iger nam dajte!«

Z nekako majhno razliko seveda, ki odgovarja odvisnosti in ubogljivosti: »Kruha nam dajte!«

Znano pa je, če že ne splošno, pa vendar tu in tam: da je namreč sit vojak boljši od lačnega. In to tem bolj, če se mora lačni vojak boriti proti gospodu, ki mu reže kruh.

In da se bo v Sloveniji in Hrvaški duhoven lahko neodvisno od države in kancelaragra boril za avtonomijo, so sklenili, da se razdele škofijska in nadškofijska posestva med duhovce, revne in uboge. S tem bo konec odvisnosti in začetek hrabrosti.

Ta sklep je priporočali v posnetje tudi drugim stanovom.

J. Komar.

Kakor se nam poroča iz zanesljivega vira, se bo ustvarila v kratkem v Belgradu mogočna opozicija proti sedanji vladi.

Opozicija bo obstojala iz več poslancev, mogoče celo iz več strank.

Ta opozicija bo šla potem v parlament in bo najbrže tam govorila.

Opozicija ima skupen program.

Vsebinsko je do danes tajna, vendar se je posrečilo našemu dopisniku izvesti sledeče zanimivosti glede programa.

Program bo pisan s strojem, na belem papirju in v več izvodih.

Obsegal bo najprej uvod in potem posamezne oddelke.

Oddelki se bodo delili v pododdelke in skoro gotovo tudi v paragrafe.

Na koncu bo program podpisan od več poslancev.

Ta program bo potem pred sejo ležal na vseh parlamentarnih klopah.

»Slovenec« poroča, da je šel ljubljanski škof v Rim poročati o svoji škofiji.

V prijetnem položaju smo, da

lahko takoj postavimo to »Slovenec« notico na laž.

Kakor je v obče znano, se bori SLS za avtonomijo Slovenije in »Slovenec« tudi.

V Belgradu so dolgo časa molčali, nato pa je zadnjič poklical Pašić Korošca k sebi in mu dejal:

»Veste, gospod poslanec, to je tako: vi se borite in zahtevate avtonomijo, da boste doma sami vladali. To razumem in se mi zdi čisto prav. Ne razumem pa tega: zakaj se ne morete vladati sami tudi na cerkvenem polju. Tam vas komandira Rim, ki sovraži našo državo in njene narode. Zato je moje stališče to-le: Mi vam damo avtonomijo, a samo pod tem pogojem, če zahtevate avtonomijo tudi od Rima. Kajti ne moremo dovoliti, da bi imel Rim tam besedo, kjer je nimamo mi.«

Nato je sklenila SLS, da zahteva tudi cerkveno avtonomijo in pooblastila škofa, da je nesel ta sklep pa-pežu v Rim.

Tako je ta stvar in ne tako, kakor zviho poroča »Slovenec«.

»Domoljub« je že prenehal upiti zaradi kuluka, ker nameravajo graditi še en »Stadion«, kamor bodo morali hoditi brezplačno delati pri-staši SLS in sicer eni vsled navdušenja in prepričanja, drugi vsled groženj in sile.

Namesto znanega Wrightovega »Kaugumija«, je priporočati nedeljski uvodnik »Slovenca«, ki pozdravlja zaupnike SLS, ki so se zbrali, da potrdijo sklepe, katere je podeli sklenil in objavil v zagrebškem listu dr. Brejc. Temu se pravi demokracija. Pa ne uvodniku, uvodnik je »Kaugummikriegsersatz«.

Opozorilo: Kakor nam poročajo iz Belgrada, se mora od zdaj dalje vsak, kdor hoče pisati o Jugoslaviji, zglasiti pri »Slovenskem Narodu«, da dobi potrebne podatke. Komur se ni mogoče osebno zglasiti, zadostuje, če dokaže, da je prebral vse uvodnike zadnjega polletja. Za zdravje država ne prevzame odgovornosti.

Društvo hišnih posestnikov je vložilo po svojem predsedniku Janezu Fröhlichu pritožbo zoper zvišanje plač mesnim uslužbencem. To nas res iz srca veseli, ker vsaj vemo, da živi, gospod Janez Fröhlich namreč, in da je poleg tega predsednik. Opozorjamo tozadevno vse, ki so nepoznani in nepriznani, da ustanovijo kako društvo, n. pr. »društvo za gojenje dolgočasia potom čen-

čanja« in da se da voliti za predsednike, pa bo zgodovina ravno tako pisala o njih kot o društvu hišnih posestnikov in njega predsedniku Janezu Fröhlichu.

»Slovenec« že nekaj dni piše, kako izprašuje »Jugoslovanski klub« v parlamentu radikalom vest.

To je jako potrebno, kajti bližajo se božični prazniki, in takrat si mora izprašati vsak pošten kristjan svojo vest.

In če je kristjan prav goreč, je ne izprašuje samo sebi, ampak tudi drugim, to tem bolj, če sumi, da so dočelniki zakrknjeni grešniki, ki tega ne bodo sami opravili.

Zato priporočamo poslancem »Jugoslovanskega kluba«, da temeljito izprašajo vest radikalom zlasti glede zadnjega katoliškega shoda, ker obstoja med ljudstvom sum, da je šlo takrat marsikaj na državne in ljudske stroške — kar bi bilo moralo iti na — privatne!

Dr. Ilesič je zopet zagrešil svojo oblatno kh... kh... kh... (Oh, če je človek prehlajen!), kakor se godi to vsako leto, včasih večkrat na mesec. Kdo bi mu to zameril? Saj vemo, da nima to drugih posledic, kakor da se navadno spremeni vreme.

Ker pa piše ob časih, ko se vreme itak mora spremeniti, torej ob začelku in koncu letnih časov, je vsa stvar čisto v redu.

V redu tem bolj, ker ima ta stvar za posledico nekaj drugega: da se vidi natisnjena, še več: preganjanega, da: celo mučenika — kak publicist!

Tako je potreben prvi drugemu in drugi prvemu.

Vprašanje je samo, kdo je bolj potreben: Ilesič policistu — ali policist Ilesiču?

Nek Francoz pride v Ljubljano, da predava tukaj o »Društvu narodov«.

To smatramo za jako potrebno, in sicer iz dveh razlogov:

»Društvo narodov« je institucija z jako plemenitim cilji in nameni: njen napor gre za tem, da se za vedno odpravijo vojne in postanejo narodi bratje, kjer bo en hlev in en pastir.

Dasi ima torej to društvo tako vzvišene cilje, so skoro že vsi pozabili nanj z izjemo fistih, ki o tem pišejo in imajo od tega korist. To pa ne bi smelo biti.

In tem manj pri nas, in sicer sedaj, ko smo izročili Bolgariji tako ene vrste ulimate.

Danes, ko je vse tako enolično in imamo poleg tega vsak dan kako afero, je človek vesel vsakega dogodka: kajti s tem se poveča enoličnost ali pomnože afere. Kakor rečeno: oboje je dobro in hvalevredno.

Težko pa se dobi danes kak godek, ki bi spajal oboje, enoličnost in aferstvo, tako nekako, kakor so rekli Rimljani: mešali koristno in sladko (sladko bi se šlo tukaj med afero!).

Takih dogodkov ni; pač: eden edini in edinstveni pa je le bil.

To je bilo zborovanje SLS dne 5. novembra 1923 po Kristusovem rojstvu z resolucijami vred (resolucije spadajo k zborovanju, ne pa k rojstvu, kakor bi to lahko kdo pomotoma mislil).

Najprej enoličnost, in če hočete koristnost: stranka bo še nadalje hodila v Belgrad, podpirala radikalni centralizem in se borila za avtonomijo.

Vem, da bo marsikdo rekel, da je tukaj že dosti skupaj zmešanega, pravzaprav že preveč enoličnosti in koristnosti.

Kdor pa bo to rekel, mu povem, da se mori, in sicer hudo.

Kajti vse to je bilo že zdavnaj sklenjeno, skoro bi lahko rekli, od vekomaj, kajti vse to je povedal dr.

Brejc že spomladi. To je pravzaprav že stara enoličnost, vendar jo bomo imenovali samo enoličnost, da se nam ne razbije gorenji okvir.

Zdaj šele pride — pa ne še aferstvo — ampak samo prehod: — do vslopa v vlado! Ali ni to naravnost umetniška ekspozicija, ki jo lahko zaviada marsikak literat!

Nato pa tisto, kar že vsi veste in ki vsled tega že prenehava biti aferstvo: ko dobi SLS z radikali vlado v roke, se bo z vsemi močmi borila proti vladi, izvajala centralizem in se borila za avtonomijo do zadnje kaplje krvi in zadnje volilne kroglice zadnjega slovenskega kmetiča!

Ali vidite sedaj razliko med enoličnostjo in aferstvom?

Jaz je namreč ne vidim in se mi zdi poslednja prvo in prvo poslednja — eno pa je hujše od drugega!

Pojasnilo k članku »Kako so ubili delavsko enofno fronto. Ko sem se odločil, da pričnem izdajati ta članek, me niso vodili nikakoli molivi osebnega nasprotstva. Torej se v njem tudi ne bom dotikal nobenih stvari, ki niso važne za delavsko politiko. Če sem pa, sicer prav nerad, prisiljen semferja okarakterizirati to ali ono vodilno osebo v delavskem gibanju, storim to le zato, da dokažem, da so te osebe vse prej kot kak revolucionarni komunisti, kakršne se delajo. Iz mojih izvajanj bo postalo tudi jasno, zakaj nazivamo skupino voditeljev okoli »Glasa Svobode« revolucionarne frazerje. Moji se listi delavcev, ki se je oklenil »Glas Svobode« v upu, da ga bo ta skupina le za korak približala socialni revoluciji. Njihova politika je le v besedah revolucijarna, v dejanjih pa naravnost protirevolucionarna. Njihove besede in njihova dejanja so si zelo navzkriž. Iz mojih izvajanj bo tudi razvidno, zakaj smo organizacijsko prelomili s pučisti, ki so se na zahrbtn način polastili neodvisnih proletarskih organizacij. Mi vidimo, da polje delavsko gibanje v Sloveniji v prepad in ustavili jih na tej pogubni poti je naša naloga.

V. F.

Ali ste že poravnali naročnino?

Iz upravnništva.

Prvi številki smo povsod priložili položnico. Mesečna naročnina stane 6 dinarjev, četrtletna 18 dinarjev in polletna 35 dinarjev. Naročnino je poslati potem položnice. Kdor se ne misli naročiti na list, tega prosimo, naj ga nam vrne s položnico vred. Kdor nam po današnji številki ne odpove lista, tega bomo smatrali za naročnika. Uredništvo in uprava se začasno nahajata v Knafljevi ulici št. 18 (za opernim gledališčem) v pritličju, levo. Začasne uradne ure so od pol 5. do pol 7. ure zvečer. Vsi dopisi naj se pošiljajo na ta naslov.

Za razne večje industrijske in druge kraje rabimo poštene in zanesljive kolporterje. Kdor želi postati kolporter »Delavskih Novic«, naj nam natančno javi svoj naslov in navede, koliko številk mu naj pošljemo.

Uprava »D. N.«

Iz uredništva:

»D. N. bodo priobčevale zanesljiva poročila iz posameznih krajev. Vsak sodrug in sodružica lahko sodeluje v našem listu, ki je splošno delavski. Dopisniki pa nam morajo naznaniti svoje ime in naj se izogibajo vsakih neopravičenih osebnih napadov.

Uredništvo.

Lastnik in izdajatelj: Konzorcij. Odgovorni urednik: Lojze Dolenc. Tisk tiskarne »Merkur« v Ljubljani.